

ПРОГРАМА

кандидата на посаду генерального директора Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника кандидата педагогічних наук
Василя Васильовича Ферштея

ЛННБ України ім. В. Стефаника, відповідно до Постанови Президії НАН України № 131 від 16.04.2025 р., є інституційною спадкоємницею бібліотеки НТШ – першої національної наукової бібліотеки України.

Успадкувавши разом із фондами бібліотеки НТШ її засадничі форми діяльності, ЛННБ ім. В. Стефаника отримала в спадок також фонди бібліотек Народного дому, Студіону, товариства «Просвіта», інших українських книгозбірень, які нині є основною і найціннішою частиною ресурсів нашої інституції. Поряд із найбільшим у світі зібранням україніки Бібліотека володіє безцінними документами інших народів, що є невід'ємною частиною її фондів і творить полікультурну історичну спадщину українського Львова. Тож Бібліотека покликана продовжувати й розвивати соціальну комунікацію, розкриваючи свої потужні фонди не тільки для читачів, а й для широкого кола суспільства.

Мета програми – створення та забезпечення належних умов для цілісного й стабільного функціонування ЛННБ України ім. В. Стефаника як історично сформованої науково-інформаційної національної установи, що належить до базової мережі закладів культури і науки загальнодержавного рівня; яка володіє як історично сформованими, так і такими, що поповнюються, фондами науково значущих національних і закордонних багатoproфільних полілінгвальних документів, що становлять національне надбання українського народу, і, будучи невід'ємною частиною його історико-культурної спадщини, перебувають під охороною держави. Очевидним є те, що це передбачає структурно-організаційні зміни у Бібліотеці, спрямовані на створення умов для її діяльності у сучасних умовах і в майбутньому.

I. Наукова діяльність

Наукова діяльність ЛННБ України ім. В. Стефаника й надалі здійснюватиметься відповідно до затверджених Президією НАН України напрямів діяльності досліджень:

- теоретичні, методичні та історичні аспекти діяльності й розвитку бібліотечної справи, інституційна пам'ять та її основні треки, багаторівневі інноваційні форми розкриття історико-культурних бібліотечних фондів;
- модерні дослідницькі методики в царині наукового опрацювання та популяризації історико-культурної спадщини ХІ–ХХІ ст.;



– формування науково-інформаційних продуктів, поширення знань, науково-комунікаційна підтримка функціонування національного науково-дослідницького простору та розбудови суспільства знань.

Аналіз наукової тематики, яку розробляє ЛННБ України ім. В. Стефаника згідно з Постановою Президії НАН України № 131 від 16.04.2025 р., засвідчує її актуальність і важливе наукове та прикладне значення. Тому першочергова увага буде приділена вже затвердженим науковим темам:

– Українська персоналістика в європейському соціокультурному просторі: науково-бібліографічний дискурс (наук. кер. канд. філол. наук Софія Когут, в.о.завідувача відділу наукової бібліографії)

– Українська преса першої половини ХХ ст. в умовах суспільно-політичних трансформацій (наук. кер. канд. філол. наук. Надія Кулеша, завідувач наукового відділу національної бібліографії української преси Науково-дослідного інституту пресознавства)

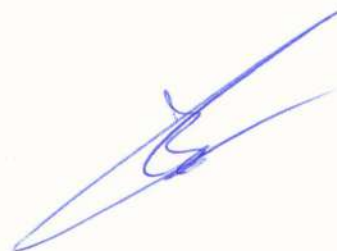
– Мистецькі колекції у фонді Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника в контексті історико-культурних процесів України ХІХ–ХХ ст. (наук. кер. канд. мист. Лариса Купчинська, директор Інституту досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів)

– Архівна культура і практика ХІХ–ХХ ст.: інституції, колекції, особи (наук. кер. канд. іст. наук Мирослава Дядюк, завідувач відділу рукописів)

– Історико-культурні книжкові колекції та збірки ЛННБ України ім. В. Стефаника: науково-інформаційна та цифрова репрезентація (наук. кер. д. соц. ком., проф., Лідія Сніцарчук, заступник генерального директора з наукової роботи).

Вважаємо також за необхідне приділити належну наукову увагу ще й такій тематиці досліджень: історія Бібліотеки загалом, починаючи від часу започаткування перших книгозбірень, фонди яких становлять основу фонду нашої установи; а також діяльності (біографічний та професійний компоненти) бібліотечних працівників та меценатів, які прислужилися до розвитку ЛННБ України ім. В. Стефаника у новітній час.

Унікальний масив джерел, що зберігається в Бібліотеці, необхідність їхнього запровадження до наукового обігу з метою покращання досліджень у галузі гуманітарних наук іншими науковими установами та інституціями потребують розширення наукової тематики та обов'язкового залучення до її виконання бібліотечних працівників, зокрема для прикладних бібліотекознавчих, культурологічних, історичних, філологічних досліджень тощо.



II. Науково-організаційна робота

З метою забезпечення належного виконання, отримання вагомих результатів і популяризації результатів науково-дослідницької діяльності ЛННБ України ім. В. Стефаника вважаємо за необхідне:

- забезпечувати відповідну організацію в Бібліотеці наукових, науково-теоретичних, науково-практичних конференцій, круглих столів, семінарів як важливих платформ для обміну науковим досвідом;
- підтримувати й стимулювати участь працівників Бібліотеки у всеукраїнських і міжнародних наукових форумах; заохочувати їх до публікації в наукових журналах статей, що розкривають і підтверджують дослідницькі результати;
- сприяти популяризації в засобах масової інформації результатів наукової роботи працівників Бібліотеки;
- забезпечувати можливість праці учасників дослідницького процесу в інших українських і закордонних книгозбірнях та архівах для отримання якнайповніших та достовірних результатів;
- створювати й підтримувати оптимальні умови для здійснення якісних досліджень працівниками Бібліотеки;
- сприяти подальшому розвитку двох наукових шкіл, що сформувалися в Бібліотеці впродовж кількох останніх десятиліть: бібліографії та пресознавства, які досягли вагомих дослідницьких результатів;
- підтримувати видавання результатів досліджень (монографії, покажчики, каталоги, історико-бібліографічні, історико-книгознавчі дослідження тощо).

III. Організація бібліотечної роботи

Організація та збереження бібліотечних фондів є пріоритетним напрямом діяльності Бібліотеки, який повинен включати:

- сталий моніторинг стану фондів, забезпечення нормативних режимів фізичного збереження документів у процесі їхнього використання, розроблення й застосування на практиці методів консервації документного масиву, часткової і повної реставрації рідкісних та унікальних видань. З цією метою необхідно створити Науково-дослідний центр консервації та реставрації для проведення потрібних фумігаційних, інтролігаційних і реставраційних робіт із документами;
- застосування ефективних систем безпеки, що уможливають адекватний доступ і одночасно максимальний захист бібліотечних ресурсів;
- дотримання балансу між забезпеченням збереження документного фонду бібліотеки і його доступністю користувачам;
- забезпечення і вдосконалення системи обліку фондів, їхньої документальної перевірки згідно з чинними нормативними вимогами, посилення відповідальності працівників за їхнє зберігання;

– активізацію процесів створення страхового контенту відділів-фондоутримувачів рукописних і книжкових пам'яток, періодичних, інших активно запитуваних видань, створення умов для локального зберігання страхових копій і надання їх у користування читачам, формування у перспективі цифрової бібліотеки;

– оптимізацію процесів освоєння обмінно-резервних фондів Бібліотеки, влиття їх у наявний фонд з метою удоступнення користувачам, покращення процесів книгообміну з інституціями-партнерами;

– виявлення та облік книжкових, архівних, мистецьких документів для включення до Державного реєстру національного культурного надбання;

– забезпечення системи комплектування бібліотечно-інформаційних ресурсів, що передбачає моніторинг і скерування до Бібліотеки нових видань, виявлення і заповнення лакун, ініціювання приватних дарів, закупівлю актуальних українських та закордонних книг і документів, оптимізацію міжнародного книгообміну.

З огляду на сучасну «віртуалізацію» користувача, зумовлену розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, бібліотечно-інформаційний сервіс необхідно спрямовувати на задоволення вимог та потреб користувачів: постійно наповнювати електронні каталоги колекцій і зібрань Бібліотеки, здійснюючи процеси рекаталогізації, формуючи бази авторитетних записів;

– забезпечувати ефективність, оперативність та комфортність інформаційно-бібліотечного обслуговування, підвищувати доступність традиційних бібліотечних послуг, створювати і пропонувати нові, оперті на моніторинг інформаційних потреб користувачів;

– домагатися належного рівня інноваційно-технологічного супроводу бібліотечних процесів, запровадження новітніх технологій у підрозділах Бібліотеки;

– забезпечувати доступ користувачів до web-ресурсів Бібліотеки шляхом модернізації її сайту і створення власного сучасного репозитарію, висвітлювати її діяльність у соціальних мережах та ЗМІ;

– забезпечити умови для повноцінної роботи Відділу європейської книги, у структурі якого передбачити функціонування читальних залів:

а) польськомовної книги (у співпраці з Національним Інститутом імені Оссолінських у Вроцлаві, Республіка Польща);

б) німецькомовної книги (у співпраці з Федеральним міністерством європейських, інтеграційних та закордонних справ Республіки Австрія);

в) французькомовної книги (у співпраці із Почесним консульством Франції у Львові);

– створити у приміщенні головного корпусу Бібліотеки науково-культурний центр і забезпечити умови для його ефективної діяльності;

– розширити і модернізувати виставковий простір головного корпусу Бібліотеки;

– закласти умови для створення виставково-експозиційного залу Бібліотеки у приміщенні колишнього костелу кармеліток черевичкових.

IV. Соціальні комунікації

З метою виконання статутних завдань стратегічними напрямками для роботи Бібліотеки є налагодження дієвої співпраці з національними та закордонними інституціями різних форм власності та підпорядкування, а також із приватними особами.

Особливу увагу буде спрямовано на продовження результативної співпраці з Національним Інститутом імені Оссолінських у Вроцлаві.

V. Створення умов для безпечного зберігання фондів Бібліотеки, підтримання її життєдіяльності

Нині фонди Бібліотеки розміщені у десяти будівлях Львова загальною площею до 20 тис. кв. м. Більшість книгосховищ не відповідають сучасним вимогам пожежної безпеки та охорони праці, неналежно технічно оснащені, що ускладнює роботу з фондами та дотримання постійного температурно-вологісного режиму, а умови зберігання фондів у приміщеннях Цитаделі (майже 500 тис. од. зб.) і костелу бернардинів (понад 200 тис. од. зб.) є неприйнятними.

Більшість приміщень Бібліотеки потребує капітального ремонту. Оскільки вони є пам'ятками архітектури державного і місцевого значення, це накладає додаткові вимоги до їхньої експлуатації, зокрема й до ремонту.

Для забезпечення життєдіяльності Бібліотеки вкрай необхідно модернізувати книгосховища, облаштувати належні робочі місця, перемістити фонди із костелу бернардинів та Цитаделі у відповідно підготовлені книгосховища.

Важливо здійснити низку заходів щодо енергозбереження, зокрема заміну вікон, утеплення всіх бібліотечних будівель, а також модернізацію котелень і паливних.

VI. Кадровий потенціал Бібліотеки

Нині чисельність працівників Бібліотеки становить 273 особи. Серед них – 117 бібліотекарів, 47 науковців (три доктори наук, 31 кандидат наук / доктор філософії), чотири інженерних працівники.

Працівники Бібліотеки є висококваліфікованими та відповідальними фахівцями. Вони здатні вирішувати складні завдання, які стоять перед ними, – наукові, бібліотечні, а також ті, що пов'язані із забезпеченням життєдіяльності установи.

Однак низький рівень заробітних плат, особливо бібліотекарів, становить реальну загрозу збереженню кваліфікованих кадрів. Тому приведення заробітної плати працівників до рівня оплати висококваліфікованої інтелектуальної праці в сучасних умовах вбачаємо своїм першочерговим завданням, рівно ж, як і гарантування оплати повної зайнятості всім категоріям працівників. Забезпечення оптимально облаштованих робочих місць також у прерогативі завдань генерального директора.



VII. Фінансування Бібліотеки

Упродовж останніх років Бібліотека фінансується з державного бюджету в межах покриття витрат на заробітну плату і комунальні послуги, що є недостатньо. Кошти, що надходять від надання платних послуг, також є незначними і неспівмірними з потребами установи.

Тому залучення бюджетних і небюджетних коштів є одним із важливих завдань керівника та необхідною умовою стабільного функціонування і розвитку Бібліотеки.



Василь ФЕРШТЕЙ

11 червня 2026 року